

XXII Міжнародний конгрес історичних наук: враження української учасниці

2015-09-27

XXII Міжнародний конгрес історичних наук відбувся 23-29 серпня 2015 р. у м. Цзіняні (провінція Шаньдун), що на півдні Китайської Народної Республіки, завдяки поєднанню організаційних зусиль Міжнародного комітету історичних наук, Міністерства освіти Китайської Народної Республіки, Асоціації китайських істориків, Шаньдунського університету та Оргкомітету конгресу.

Підготовча робота до цієї надзвичайної події тривала майже рік та вісім місяців. Міжнародні конгреси історичних наук, які відбуваються раз на п'ять років з 1926 р., є найбільшими зібраннями міжнародного співтовариства істориків. Від свого народження вони стали надзвичайним форумом академічних дебатів та ареною випробування нових методів, тем, підходів. Вони завжди сприяли підвищенню професійного рівня історичних досліджень та розвитку фахівців.

XXII конгрес мав свої особливості у порівнянні з попередніми. На них звернув увагу у своєму привітанні учасникам Генеральний секретар Міжнародного Комітету Історичних наук п. Р. Франк.

Програма конгресу зафіксувала поворот історичної науки до глобальних та транснаціональних досліджень, цифрових ресурсів у історичних розвідках. Це перший конгрес, який відбувся в Азії. Загальна чисельність попередньо зареєстрованих учасників досягла близько 2600 осіб, що співставно з кількістю учасників Олімпійських ігор. Із них дві третини з Китаю, 915 осіб представляли решту 88 країн: понад 100 зі США, десятки з Франції, Італії, Німеччини, Австралії, Великої Британії, 33 з Фінляндії.

П'ятеро істориків представляло на цьому поважному фаховому форумі Україну. З 9 країн приїхали понад 30 учасників. Ніколи раніше так багато країн не були представлені на конгресах. Завдяки підтримці Оргкомітету Шаньдунського університету та інших спонсорських організацій вперше були присутня така велика кількість учасників з країн, що розвиваються. Оргкомітет конгресу зробив все, аби заохотити молодих науковців виступити з доповідями. Мабуть тому, їх кількість була найбільшою за усю історію конгресів. Для цього Міжнародним комітетом історичних наук був заснований спеціальний Мобільний фонд, який підтримував молодь, зокрема, зі Східної Європи, а також фахівців старшого покоління, яких не могли профінансувати їхні університети.

Вперше була запроваджена Міжнародна премія в ділянці історичних досліджень (International Prize for History), дякуючи підтримці швейцарських годинників марки Jaeger-Le-Coultre. Її порівнюють з міжнародною за досягнення в галузі математичних наук. Ця винагорода відзначає істориків, які мають видатні досягнення у галузі наукових досліджень, викладанні і зробили значний внесок у розвиток історичного знання. Першим її лауреатом 26 серпня 2015р. став блискучий французький історик Серж Грузинські, піонер в галузі глобальної історії та транснаціональної історії, фахівець з історії Латинської Америки XVI – XVIII ст., чії наукові розвідки були перекладені багатьма мовами світу.

За зауваженнями п. М. Хіетали, Президента Міжнародного Комітету Історичних Наук, головним досягненням конгресу було те, що зібралися історики з різних країн не тільки для дискусій з нових інноваційних тем, методологічних та тематичних підходів, але й здійснювати порівняльні дослідження. Прикладами цього є головні теми XXII конгресу «Китай у глобальній перспективі», «Емоції як віддзеркалення історії» («Historicizing Emotions»), «Революції у світовій історії», «Співставлення / порівняння та зв'язки», «Поворот до цифрових ресурсів в історії» («Digital Turn in history»). Надзвичайно цікавими виявилися сесії, присвячені холодній війні, використанню історії у туризмі, «Футбол: дзеркало глобальної історії», «Музика і нація», «Покоління бембум? Для з'єднаної історії» («Baby boom generation? For a connected history»), «Відьми та пророцтво у суспільствах ранніх держав» («Witches and Prediction in Early State Societies»). Робота конгресу відбувалася у різних напрямках та формах – головні теми, приєднані сесії, кругли столи, спеціалізовані теми, засідання міжнародних комітетів та афільованих організацій, проте принцип був єдиний – виступи з доповідями, запитання, обговорення, що, безсумнівно, сприяло конструктивній та плідній праці.

Організатори в особі Шаньдунського університету зробили все можливе для комфортного перебування учасників. Близько 500 волонтерів, студентів університету, які володіють англійською мовою, допомагали їм під час реєстрації та вирішенні побутових питань, за що їм велика подяка. Адже їм довелося докладати чимало зусиль для засвоєння мови, яка належить до іншої мовної родини, ніж китайська, прокидатися рано вранці та закінчувати роботу інколи о 10-й вечора, добиратися громадським транспортом на значну відстань – і все це під час канікул! Була передбачена розмаїта культурна програма. Завдяки відвідуванню музеїв (до речі, вхід до них був безкоштовний) учасники могли ознайомитися з 5000-літньою історією китайської цивілізації, батьківщиною якої вважається територія сучасної провінції Шандунь.

Організатори створили усі належні умови для медичного обслуговування учасників, а також задоволення їх релігійних потреб.

На церемонії відкриття було зачитано привітання Президента КНР п. Сі Цзіньпіна, якому наголошувалося, що саме історичні розвідки є фундаментом усіх соціальних наук. Історики покликані зіграти важливу роль у створенні яскравого майбутнього для усього людства. На вагомій соціальній ролі історії як науки акцентувала увагу у своєму привітанні Віце-прем'єр Держради КНР п. Лю Яньдун. Саме знання минулого можуть пролити світло на сьогодення. Історія у такому разі виступає своєрідним індикатором розвитку цивілізації та нації. У привітальному зверненні Президента Асоціації китайських істориків п. Чжан Хайпена особливого значення було надано тому факту, що конгрес вперше відбувався в Азії, що є своєрідним проривом від європоцентризму до всього світу в цілому. Про роль провінції Шандунь у сучасному Китаї та його минулому повідомили губернатор п. Го Шикін та Президент Шандуньського університету п. Чжан Рон. Привітання Президента Китайської Академії соціальних наук п. Ван Вейгуана підкреслило значення історичного знання у житті китайської нації. Президент Міжнародного Комітету Історичних Наук п. М. Хіетала у своєму виступі на церемонії відкриття зосередила увагу на двох питаннях: 1) транснаціональні контакти китайської культури з іншими країнами, 2) роль Міжнародного Комітету Історичних Наук у створенні підґрунтя задля контактів крізь національні кордони. П. М.Хіетала наголосила, що за умов зростання конкуренції історії з іншими науками зростає необхідність більш активної її співпраці з усіма гілками гуманітарного знання. Вона також поставила питання про тісні зв'язки з непрофесійними істориками, особливо через медійний простір, та за місце Інтернету у наукових контактах.

У роботі конгресу взяли участь й українські дослідники та дослідниці. Один з наших співвітчизників Володимир Кравченко, який нині очолює Канадський Інститут українських студій Університету Альберти (Едмонтон, Канада) долучився до обговорення тем «Криза і соціальні репрезентації історії у пост-1989 ері» та «Історія, писана у вигнанні. Структура, питання, персоналії». У його доповіді були окреслені не тільки основні тенденції канадської україністики другої половини ХХ ст., але й простежено її парадигмальні, дисциплінарні, інституційні зміни. Незалежна дослідниця Алла Ковальова виступила в межах обговорення теми «Поворот до цифрових ресурсів в історії» з доповіддю, присвяченою проблемі дотримання авторських прав у цифровій царині. Вона наголосила, що доба он-лайн видань загострила потребу переосмислення авторських прав та їх охорони на рівні закону. Представниця Національного університету «Львівська політехніка» Поліна Вербицька представила доповідь «Пошук соціального консенсусу у питаннях історичної

пам'яті засобами викладання історії в Україні та сусідніх країнах". Питання національної ідентичності, політизації історії та історичної пам'яті, історичні стереотипи та їх роль у конструюванні національного нарративу й впливу на історичну освіту в Україні та Росії були об'єктом аналізу доповідачки. У коментарі Наталії Самойленко, історика з Полтави, яка була учасницею круглого столу «Право та закон у Східній Європі XVI–XX ст.», висвітлювався розвиток права у країнах Центральної та Південно-Східної Європи у продовж XX століття. Дослідниця підкреслила, що правовідносини були об'єктом чисельних деформацій та впливів, тому їх становище між суспільством та державою неможливо характеризувати однозначно.

Проте ніщо не може замінити безпосереднього спілкування професіоналів. Це повністю підтвердила робота конгресу. Якщо говорити загалом, то хоча рівень доповідей різнився, вони все ж відображали авторський підхід до наукових проблем. Характерно, що серед учасників панувало переконання: історична наука, попри її сумнівну економічну користь, все ж користується достатнім соціальним попитом. Про це свідчать чисельні праці непрофесійних істориків. Значна увага у тій чи іншій формі приділялася проблемі «Історія та етика», в тому часілі порушували й питання про стандарти історичного дослідження.

Конгрес, безсумнівно, сприяв збагаченню професіонального досвіду усіх його учасників та змусив задуматися про шляхи розвитку національної науки, проте, наскільки її модель є сучасною.

Огляд підготувала Наталія Самойленко.

Джерело - Україна Модерна

Передрук огляду з дозвілу редакції "УМ"